

nění vzniká v době, v níž je možné zdravotní stav poškozeného po úrazu, nemoci z povolání nebo jiném poškození na zdraví, popřípadě po jejich zhoršení, považovat za ustálený a v níž je možné posoudit, jaký má změněný (zhoršený) zdravotní stav poškozeného prokazatelně nepříznivé důsledky pro životní úkony poškozeného, pro uspokojování jeho životních a společenských potřeb nebo pro plnění jeho společenských úkolů, a přistoupit k jeho bodovému ohodnocení.“

Významné zpřesnění předchozí právní úpravy se vztahuje k náhradám za **zhoršení ztížení společenského uplatnění**, ke kterému pravidelně dochází zejména u některých nemocí z povolání. Podle § 7 odst. 3 nařízení vlády č. 276/2015 Sb. platí, že pokud bylo již dříve ohodnoceno ztížení společenského uplatnění a poté nastalo zhoršení trvalých následků poškození zdraví, provede se nové ohodnocení ztížení společenského uplatnění. Podle § 7 odst. 4 se při stanovení výše náhrady ztížení společenského uplatnění v případě podle odstavce 3 z nově určeného bodového ohodnocení ztížení společenského uplatnění odečte výše bodového ohodnocení dříve přiznaná. Důvodová zpráva k návrhu nařízení vlády k tomu vysvětluje, že „dále se vymezuje postup v případech, kdy je potřebné pro další zhoršení následků poškození zdraví provést znovu bodové ohodnocení ztížení společenského uplatnění. Oproti stávající právní úpravě se mění postup lékaře při stanovení bodového ohodnocení v případě dalšího zhoršení ztížení společenského uplatnění. Opuští se postup s tzv. dobodováním. Skutečnost, že lékař při zhoršení ztížení společenského uplatnění bude hodnotit aktuální stav komplexně, tzn. nebude provádět dobodování, vyplývá z toho, že ošetřující lékaři poškozeného se mohou v průběhu doby změnit a nemusí mít k dispozici předchozí posudek s bodovým ohodnocením ztížení společenského uplatnění. Ani poškozený nemá zákonem stanovenou povinnost k novému lékařskému hodnocení předložit předchozí posudek o bodovém ohodnocení ztížení společenského uplatnění. Proto se zakotvuje princip ‚aktuálního a komplexního‘ hodnocení. Dále se zakotvuje postup pro poskytnutí náhrady za ztížení společenského uplatnění v případech, kdy dřívější ztížení společenského uplatnění nastalé v důsledku poškození zdraví bylo již odškodněno a poté nastalo zhoršení tohoto původně stanoveného ztížení společenského uplatnění. V takovém případě se odškodňuje jen nastalé zhoršení ztížení společenského uplatnění. Náhrada za zhoršení ztížení společenského uplatnění se stanoví ve výši rozdílu mezi nově stanoveným bodovým ohodnocením a předchozím bodovým ohodnocením ztížení společenského uplatnění násobeným hodnotou jednoho bodu.“

Nařízení vlády č. 276/2015 Sb. neobsahuje ustanovení typu § 6 odst. 1 písm. c) vyhlášky č. 440/2001 Sb., podle kterého platilo, že pokud škoda na zdraví vedla ke zvlášť těžkým následkům, zvýší se bodové ohodnocení škody na zdraví podle příloh č. 2 a 4 (ztížení společenského uplatnění u pracovních úrazů a u nemocí z povolání) nejvýše o 50 % celkové částky bodového ohodnocení; zvlášť těžkými následky škody na zdraví se rozumí takové následky, které podstatně omezují nebo významně mění uplatnění v životě nebo znemožňují další uplatnění v životě, a to s ohledem na věk poškozeného i jeho předpokládané uplatnění v životě. Toto ustanovení bylo někdy paušálně využíváno v maximálním rozsahu k navyšování základního bodového ohodnocení ztížení společenského uplatnění v kompetenci lékařů, kteří vyhotovovali lékařské nebo znalecké posudky bez nějakého bližšího věcného a přesvědčivého odůvodnění takového zvýšení, v podstatě skryté k „dohnání“ zastaralé hodnoty jednoho bodu 120 Kč navýšením základního bodového ohodnocení. Lze se domnívat, že otevření neodůvodněně velkého prostoru pro subjektivně odůvodněné zvýšení základního bodového ohodnocení ztížení společenského uplatnění podle § 6 odst. 1 písm. c) vyhlášky č. 440/2001 Sb., v pravomoci lékaře, spolu se zvýšením hodnoty jednoho bodu, stálo v pozadí jako důvod, proč nařízení vlády č. 276/2015 Sb. již neobsahuje ustanovení analogické ustanovení § 6 odst. 1 písm. c) vyhlášky č. 440/2001 Sb.

Nařízení vlády č. 276/2015 Sb. také neobsahuje ustanovení analogické § 7 odst. 3 vyhlášky č. 440/2001 Sb., podle kterého ve zvlášť výjimečných případech hodných mimořádného zřetele může soud výši odškodnění stanovenou podle této vyhlášky přiměřeně zvýšit. Jeho „náhradou“ je § 271s zákoníku práce, podle kterého soud může výši odškodnění stanovenou právním předpisem (§ 271c a § 271i) přiměřeně zvýšit. Nadále tedy existuje otevřený právní prostor pro zvýšení základního odškodnění za ztížení společenského uplatnění v pravomoci soudu

zejména v případech mimořádně závažného zdravotního postižení (např. poškození mozku nebo míchy pracovními úrazy, nemoci z povolání s reálným a v podstatě nevyhnutelným rizikem úmrtí) u velmi sociálně aktivních a navíc mladších poškozených. Vzhledem k valorizaci hodnoty jednoho bodu ze 120 Kč na 250 Kč by však měl být tlak na navyšování základního odškodnění za ztížení společenského uplatnění rozhodnutím soudu menší než dosud.

V pokračování našeho článku se budeme dále věnovat nejen medicínskému obsahu nařízení vlády a jeho příloh, ale také především vypracovávání lékařských posudků o bodovém ohodnocení bolesti a ztížení společenského uplatnění a jejich uplatňování ze strany poškozených u zaměstnavatelů a u zákonných pojišťoven.

JUDr. Martin Mikyska, doc. MUDr. Evžen Hrnčíř, CSc., MBA

ZPĚTNÉ PŘIZNÁNÍ INVALIDNÍHO DŮCHODU ČESKOU SPRÁVOU SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ

Podmínky nároku na invalidní důchod popisuje zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů. V závislosti na zjištěném stupni invalidity se invalidní důchod rozlišuje na invalidní důchod pro invaliditu prvního stupně, invalidní důchod pro invaliditu druhého stupně a invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně. Rozdíl mezi jednotlivými stupni invalidity spočívá v míře poklesu pracovní schopnosti pojištěnce.

Řízení o přiznání dávky invalidního důchodu se zahajuje na základě písemné žádosti. Sepisuje je s občany příslušná správa sociálního zabezpečení (OSSZ/PSSZ/MSSZ) na předepsaných tiskopisech. Příslušnou je okresní správa sociálního zabezpečení podle místa trvalého pobytu občana nebo podle místa hlášeného pobytu v České republice, jde-li o cizince. Zdravotní stav fyzické osoby (pojištěnce) je oprávněn a povinen posuzovat výlučně lékař oddělení lékařské posudkové služby pověřený posuzováním zdravotního stavu pro příslušnou správu sociálního zabezpečení, která následně doručí písemné rozhodnutí o přiznání (či nepřiznání) dávky invalidního důchodu.

O samotné skutečnosti, zda je, či není žadatel invalidní, se správní rozhodnutí nevzdává. Ve správním řízení se rozhoduje o nároku osoby na invalidní důchod (v rámci tohoto rozhodnutí správní orgán odkazuje na obsah posudku o zdravotním stavu). V rozhodnutí o invalidním důchodu se uvádí:

- o jaký stupeň invalidity se jedná,
- den vzniku invalidity nebo den, od něhož došlo ke změně stupně invalidity,
- procentní míra poklesu pracovní schopnosti pojištěnce, a činí-li pokles pracovní schopnosti alespoň 70 %, pak i údaj o tom, zda je pojištěnec schopen výdělečné činnosti za zcela mimořádných podmínek,
- označení orgánu, který posoudil zdravotní stav a pracovní schopnost pojištěnce, a datum tohoto posouzení,
- jde-li o pracovní úraz nebo nemoc z povolání, rovněž skutečnost, že invalidita vznikla jako následek pracovního úrazu nebo nemoci z povolání.

Aby byl přiznán invalidní důchod, musí se jednat o dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav. Stanovení data vzniku invalidity je plně v kompetenci posudkového lékaře. Může dokonce rozhodnout o takzvaném zpětném přiznání invalidního důchodu. A to je situace, se kterou se mzdoví účetní v praxi občas setkávají. Zpětné přiznání invalidního důchodu může ovlivnit